

عامر توکلی | بارندگی‌های بی‌سابقه زمستان و بهار امسال در خراسان رضوی، امیدها را برای شکستن خشکسالی‌های پیاپی زنده کرد؛ اما هدیه آسمان، دورو داشت؛ طرولت زمین وانفجار جمعیت ملخ‌های مهاجم در پهنه استان. سازمان خواربار و کشاورزی، ملخ را «مخرب‌ترین آفت فرامرزى جهان» می‌نامد. یک کیلومتر مربع از یک کلنی می‌تواند تا ۸۰ میلیون حشره بالغ را در خود جای دهد؛ جمعیتی که در یک روز به اندازه ۳۵ هزار انسان غذا مصرف می‌کند. در جریان طغیان ۲۰۲۰ شاخ آفریقا، دسته‌هایی به ابعاد ۶۰ در ۴۰ کیلومتر گزارش شد که معیشت میلیون‌ها نفر را هدف گرفت. بانک جهانی تخمین زد که خسارت‌ها و زیان‌های ناشی از آن همه‌گیری در شرق آفریقا و یمین در یک سال به ۸/۵ میلیارد دلار رسید. ملخ‌ها هر هشت هفته یک نسل جدید تولید می‌کنند و هر نسل می‌تواند جمعیت را ۲۰ برابر افزایش دهد. آنچه در شرق آفریقا آغاز شد، تا هند و پاکستان پیش رفت. ایران نیز سال‌هاست با این تهدید دست‌وپنجه نرم می‌کند و استان خراسان رضوی همه‌ساله حدود ۲۵درصد مبارزه با ملخ کشور را بر عهده دارد. امسال این رقم به بیش از ۵۰درصد رسیده است؛ نشانه‌ای از شدت بی‌سابقه بحران.

در دل این بحران، سه گونه مهم خودنمایی می‌کنند؛ ملخ مراکشی، یکی از مهم‌ترین گونه‌های ملخ در ایران و جهان، سالانه خسارت سنگینی به مزارع و محصولات کشاورزی وارد می‌کند. گستره پراکنش آن از جزایر قناری در غرب تا قزاقستان و افغانستان در شرق کشیده شده است. پژوهش‌ها نشان می‌دهد این گونه به شدت از پوشش علفی مزارع تغذیه می‌کند و تراکم آن با افزایش پوشش گیاهی همبستگی مستقیم دارد. ملخ ایتالیایی یا اروپایی، در ایران و افغانستان نسبتاً شایع است و از قرون وسطا به‌عنوان یک آفت کشاورزی شناخته می‌شود. زیستگاه‌هپهنه آن مناطق خشک و نیمه‌بیابانی است و تخم‌هایش را در خاک‌های خشک مناطق بکر می‌گذارد؛ ویژگی‌ای که دبیایی و مبارزه با آن را پیچیده می‌کند. در استان تیم‌های جهاد کشاورزی در حال مبارزه لکه‌ای با این دو گونه هستند؛ اما ملخ کوهان‌دار، سومین گونه، سخت‌ترین معمای پیش روی استان است. این گونه انحصاراً در درختچه تاغ تغذیه می‌کند؛ همان تاغی که در ۵۰ سال اخیر مانع اصلی بیابان‌زایی در شرق ایران بوده است. پیش از توسعه تاغزارها، شهرستان‌های شرقی استان طعمه ماسه‌های روان، ریزگردها نابودی کرده‌اند. دو گونه نخست بودند. امروز مساحت تاغزارهای خراسان رضوی به ۵۷۰هزار هکتار می‌رسد و اکنون در معرض یک آفت تخصصی قرار دارد که رژیم غذایی‌اش جز تاغ چیزی نیست. سه گونه ملخ در خراسان‌رضوی هم‌زمان طغیان کرده‌اند. دو گونه نخست همه چیزخوارند و هر گیاهی را می‌خورند. گونه سوم، اگر کنترل نشود، تاغزارها را نابود می‌کند و با آن، سد دفاعی مردم شرق استان در برابر کویر فرو می‌ریزد. تاغزار که برود، بیابان بر سر روستاها و شهرها می‌تازد. دامداران چیزی برای چرای دام‌هایشان ندارند. طوفان‌های ماسه، نفس کشیدن را سخت می‌کند و زندگی هزاران نفر به سوی مهاجرت سوق می‌یابد؛ اما مبارزه شیمیایی نیز بدون ضرر نیست.

■ **انتخاب میان بد و بدتر**

مبارزه با ملخ کوهان‌دار در استان از همان ابتدا با یک پارادوکس روبه‌رو بوده است؛ سمومی که برای نجات تاغزارها به کار می‌روند، خود می‌توانند زنجیره حیات را از حشره‌های مفید تا پرندگان شکاری مسموم کنند؛ حشره‌کش‌هایی که تفاوتی میان آفت و دیگر جانداران قائل نمی‌شوند. آن‌ها کرده‌افشان‌ها، شکارگران طبیعی ملخ و پرندگان حشره‌خوار را نیز هدف می‌گیرند. حالا فعالان محیط زیستی، فعالان اقتصادی؛ و به ویژه بخش کشاورزی و مسئولان امر در میانه این تناقض گیر کرده‌اند؛ اگر سم نپاشند، تاغزارها نابود می‌شوند و بیابان پیشروی می‌کند. اگر سم بپاشند، اکوسیستم محلی برای ماه‌ها و شاید سال‌ها دچار اختلال می‌شود. یک کارشناس محیط زیست در تایباد این معما را چنین توصیف می‌کند: ما با یک انتخاب میان بد و بدتر روبه‌رو هستیم.

یوسف اربابی در گفت‌وگو با خبرنگار طوس گفت: افتراقی سموم شیمیایی مورد استفاده در مبارزه با آفت، افتراقی عمل نمی‌کنند. این سموم از حشره تا پرنده را درگیر می‌کنند و زنجیره غذایی منطقه می‌تواند برای ماه‌ها و شاید سال‌ها

افزایش بارش‌ها و سربسبزی با وجود آثار مثبت تبعاتی از جمله هجوم ملخ‌ها را در پی داشته است، چگونه می‌توان با این آفت مقابله کرد؟

معمای مهار طغیان ملخ در استان

مختل شود؛ اما اگر سم‌پاشی نشود، ملخ‌ها تاغزارها را به طور کامل نابود و بیابان را بر سر مردم آوار می‌کنند.

این کارشناس محیط زیست تأکید کرد: اکولوژی باید مسیر طبیعی خود را طی کند. اگر گونه‌ای در طبیعت ضعیف شد، باید بتواند خود را با محیط هماهنگ کند و اگر نتواند، از بین برود؛ اما مسئولان منابع طبیعی در شرایط فعلی که جنگ ترکیبی دشمن اعم از نظامی، اقتصادی و سلامت در جریان است، این نگاه را برای کویر قابل پذیرش نمی‌دانند. آن‌ها می‌گویند در مناطق بیابانی، حفاظت از تاغزارهای دست‌کاشت که طی ۵۰ سال جان انسان‌ها را از ماسه‌های روان نجات داده‌اند، بر هر اصل اکولوژیکی اولویت دارد. در واقع انتخاب میان بد و بدتر است.

■ **در مناطق کویری، اصل بر بقاست**

اما در سوی دیگر این میز، کسانی ایستاده‌اند که مسئولیت حفاظت از تاغزارها را بر عهده دارند. برای آن‌ها، «انتخاب میان بد و بدتر» یک مسئله نظری نیست؛ آن‌ها هر روز در کویر با واقعیتهای بی‌رحمانه روبه‌رو هستند؛ اگر تاغزارها بمیرند، ۵۰ سال تلاش برای مهار بیابان در شرق استان یک‌شبه از بین می‌رود. آن‌ها می‌گویند محیط زیست در کویر جایگاه دیگری دارد؛ جایی که بقا بر هر اصل اکولوژیکی دیگر اولویت پیدا می‌کند. رئیس اداره حفاظت و حمایت اداره کل منابع طبیعی خراسان رضوی، در گفت‌وگو با خبرنگار ما گفت: طغیان امسال ملخ کوهان‌دار یک حادثه غیرمنتظره نبوده؛ اما شدت آن حاصل چهار سال خشکسالی پیاپی و افزایش دمای تابستانه تا ۵۰ درجه در برخی نقاط استان است. در چنین شرایطی تاغ‌ها ضعیف شده بودند و این ضعف بستر مناسبی برای رشد همه نوع آفت و بیماری است.

کامبیز خزاعی با بیان اینکه ۱۴ شهرستان استان بیابانی هستند و تاغ تنها گیاهی است که از توسعه بیابان جلوگیری می‌کند، عنوان کرد: پیش از توسعه تاغزارها در ۵۰ سال گذشته، شهرستان‌هایی مانند گناباد، مه‌ولات، فیض‌آباد، سبزوار و تایباد مورد هجوم ماسه‌های روان و ریزگردها بودند. توسعه بیابان، نابودی کشاورزی و دامپروری و به طور کل اقتصاد یکی از اسباب اصلی مهاجرت محسوب می‌شود.

وی با اشاره به مساحت ۵۷۰ هزار هکتاری تاغزارهای خراسان رضوی افزود: ما برای حفاظت از تاغزارها نیازمند مبارزه شیمیایی با آفت هستیم. در حال حاضر حدود ۲۰درصد از تاغزارهای ما به دلیل خشکسالی خشک شده و اگر مبارزه شیمیایی انجام ندهیم، باقیمانده تاغزارها نیز خشک خواهد شد.

خزاعی همچنین به نقش بارندگی‌های بهاری در تشدید بحران اشاره کرد و گفت: ملخ مهاجر هم‌زمان با شوک‌های آبی ناشی از خشکسالی و البته بارندگی‌های خوب بهاری، به تاغزارها حمله کرده است. البته کانون‌های تولید آفت از گذشته وجود داشته و با تأمین شرایط، بروز کرده است. او از ششم فروردین امسال به‌عنوان تاریخ آغاز مبارزه با آفت در سطح استان نام برد و اضافه کرد: با وجود مشکلات ناشی از جنگ تحمیلی و کمبود اعتبار، فقط با ۹۰۰ لیتر سم، مبارزه با آفت در سطح ۲۰ هزار هکتار تاغزار را آغاز کردیم. با این حال مشارکت‌های مردمی و همکاری جامعه کشاورزی به‌عنوان عامل پیش‌برنده کار اضافه شدند و امیدواریم تا ۱۰ روز آینده مشکل ملخ را در استان شاهد نباشیم.

رئیس اداره حفاظت و حمایت‌اداره کل منابع طبیعی خراسان رضوی در پاسخ‌به این پرسش که چرا از تجهیزات مدرنی نظیر پهپاد برای مبارزه با آفت استفاده نمی‌شود، گفت: استفاده از پهپاد به خاطر نیاز به سم خالص و هزینه بالا و همچنین «به دلایل امنیتی در شرایط جنگی» امکان‌پذیر نیست و سم‌پاشی زمینی با محلول آب و سم مؤثرتر است.

■ **سرکوب انواع ملخ در ۶۰ هزار هکتار اراضی آلوده استان**
دعوی طرفداران محیط زیست و منابع طبیعی، خواننده را در میان دو روایت متضاد سرگردان می‌کند؛ یکی می‌گوید «سم نزنید، اکوسیستم می‌میرد» و دیگری می‌گوید «سم نزنید، کویر پیشروی می‌کند»؛ اما در این میان، دستگاهی وجود دارد که قرار است هماهنگ‌کننده، تصمیم‌گیرنده و پاسخگو باشد؛ «ستاد بحران استانداری خراسان رضوی». سید مسعود یآوری، مدیرکل این ستاد با در دست داشتن آمار کلان و نقشه پراکنش کانون‌های آلودگی، روایت‌سومی را مطرح می‌کند؛ روایت پیمانی‌هایی که از مهر ماه انجام شده، آماده‌باشی که از همان زمان برقرار بوده و عملیاتی که از پنجم فروردین آغاز شده است.

یآوری در گفت‌وگو با خبرنگار طوس گفت: مبارزه با آفت ملخ در استان، به‌دو دسته تقسیم‌بندی می‌شود: نخست ملخ تاغ (ملخ کوهان‌دار) که از تاغزارها تغذیه کرده و امسال در سطح آلودگی به وسعت ۲۰ هزار هکتار، مبارزه با محوریت اداره کل منابع طبیعی انجام شده است. تاکنون در ۱۰ شهرستان درگیر با آفت ملخ کوهان‌دار تاغ، ۳۸ کانون شناسایی شده که در اولویت برنامه مبارزه قرار دارند. در برخی مناطق استان؛ به‌ویژه عرصه‌های بیابانی، مزارع و تاغزارهای شرق استان به دلیل شرایط اقلیمی و بارندگی‌های مناسب فصلی، وضعیت برای رشد پوشش گیاهی و افزایش‌فعلیت و زادآوری این آفت فراهم شده است.

مدیرکل ستاد بحران استانداری خراسان رضوی افزود: دوم سایر ملخ‌های بومی نظیر ملخ مراکشی، ایتالیایی، مصری، ملخ سبز شاخک بلند، ملخ پشانی سفید و... هستند. این ملخ‌ها به تمام سبزی‌نه‌ها حمله کرده و در گروه خطرناک‌ترین آفات قرار می‌گیرند و مبارزه با این گروه با محوریت سازمان جهاد کشاورزی استان انجام می‌شود. در این گروه، ملخ مراکشی و ایتالیایی به علت خسارت بسیار بالایی که تمامی محصولات کشاورزی وارد می‌کنند و شدت تغذیه بالا، بسیار خطرناک هستند. در حال حاضر حدود ۴۰ هزار هکتار اراضی آلوده در قالب ۲۴۰ کانون در سطح استان شناسایی شده که ۴۵۰ نفر در جهاد کشاورزی با حدود ۱۰۸ دستگاه در حال مبارزه فوری و آتی با این گروه آفت هستند. وی اظهار کرد: از ۵ فروردین مبارزه با ملخ در استان شروع شده و تاکنون ادامه دارد. هم‌اکنون در سطحی افزون بر ۳۸ هزار هکتار فقط با ملخ مراکشی مبارزه شده و تمام نقاط کانونی مورد شناسایی قرار گرفته که در ارتفاعات استان بوده، توسط همکاران جهاد کشاورزی به صورت لکه‌ای و کانون‌کوبی برای مبارزه اقدام شده است.

یآوری به سطح کلی مبارزه با آفت ملخ اشاره کرد و گفت: خراسان رضوی همه ساله حدود ۲۵درصد مبارزه با ملخ کشور را دارد؛ ولی در سال جاری تاکنون بیش از ۵۰درصد مبارزه با ملخ کشور در این استان انجام شده است. تمامی شهرستان‌های مرزی خراسان رضوی درگیر مبارزه با ملخ مراکشی هستند. شهرستان‌های سرخس، صالح‌آباد، خواف، گناباد، تایباد، تربت‌جام، کلات، درگز و همچنین مشهد، طر‌قه‌شاندیز، ششتمد، نیشابور، سبزوار، باخرز،

فیروزه، خوشاب و داورزن در شرایط جمعیت بسیار بالا در نقاط کانونی هستند و شهرستان‌های چناران، گلبهار، زبرخان، تربت‌حیدریه، خلیل‌آباد، کوهسرخ، مه‌ولات و رشتخوار، در حال مبارزه و در شرایط کنترل قرار دارند.

او شرایط همجواری با کشورهای همسایه را هم‌زمان با تقویت شرایط زیست محیطی نظیر باران‌های مناسب بهاری در تقویت کانون‌های آفت ملخ مهم دانست و افزود: شرایط همجواری استان خراسان رضوی با دو کشور همسایه همیشه از نظر جمعیت بالای آفت، کانون‌های مرزی را تقویت می‌کند. از طرفی بارندگی‌های مؤثر اسفند فروردین و دمای مناسب هوا به تفریح همه تخم‌ها کمک کرده و سبب رشد قابل توجه این آفت در استان شده است. مدیرکل ستاد بحران استانداری خراسان رضوی اضافه کرد: در حوزه تاغزارهای شرق استان نیز عواملی مانند بارندگی‌های مقطعی، افزایش پوشش گیاهی موقت، خشکسالی‌های متوالی سال‌های گذشته و حساسیت اکولوژیک این عرصه‌ها در تشدید شرایط مؤثر بوده است. با وجود این، اقدام‌های کنترلی، پایش مستمر و عملیات مبارزه در مناطق هدف با جدیت در حال انجام است تا از گسترش آلودگی جلوگیری شود.

وی اظهار کرد: پیش‌بینی‌ها با کانون‌بایی به موقع از مهر ماه سال گذشته انجام شده و استان در آماده‌باش کامل بوده است. با این حال ماهیت بیولوژیک و مهاجرتی برخی گونه‌های ملخ؛ به ویژه از کشورهای همسایه استان، تغییرات ناگهانی شرایط دمایی و اقلیمی، گسترده‌گی عرصه‌های طبیعی و همچنین فراهم بودن شرایط تغذیه در بعضی مناطق موجب افزایش تراکم آن‌ها شده که عملیات مبارزه مکانیکی و شیمیایی در بخشی از کانون‌ها در حال انجام بوده و در قسمت‌هایی نیز به اتمام رسیده است.

یآوری تصریح کرد: با اقدام‌های صورت گرفته توسط دستگاه‌های متولی و مشارکت دستگاه‌های مختلف (فرمانداران، شهرداری مشهد و سایر شهرداری‌ها، نیروهای داوطلب و تشکل‌های مردمی، کشاورزان و...) تاکنون ملخ‌ها از کانون‌ها خارج نشده و خسارتی به محصولات کشاورزی وارد نیامده است.

ملخ کوهان‌دار

■ **درس‌های یک طغیان**

طغیان امسال ملخ در خراسان رضوی یادآوری می‌کند که بسیاری از بحران‌های زیست‌محیطی، پیش از آنکه به فاجعه تبدیل شوند، قابل پیش‌بینی‌اند. سازمان خواربار و کشاورزی، ملخ را «مخرب‌ترین آفت فرامرزى جهان» می‌نامد؛ اما تأکید می‌کند اگر مبارزه در مرحله‌های اولیه رشد آفت انجام شود -زمانی که ملخ‌ها هنوز قدرت پرواز پیدا نکرده‌اند- مهار آن بسیار کم‌هزینه‌تر از جبران خسارت‌های بعدی خواهد بود. تجربه مبارزه لکه‌ای با ملخ مراکشی در مزارع خراسان رضوی نیز نشان می‌دهد شناسایی به‌موقع کانون‌ها می‌تواند از تبدیل یک تهدید محلی به بحرانی منطقه‌ای جلوگیری کند.

ایمن بحران همچنین نشان داد مدیریت آفات در سرزمین‌های خشک تنها با تکیه بر امکانات دولتی ممکن نیست. در بسیاری از مناطق استان، کشاورزان با استفاده از تراک‌های شخصی، همراهی دهیاری‌ها و پشتیبانی شهرداری‌ها، بخشی از کمبود تجهیزات و نیروی عملیاتی را جبران کردند. چنین مشارکتی اگر به شکل سازمان‌یافته و مستمر ادامه یابد، می‌تواند به یکی از ابزارهای اصلی مدیریت بحران‌های طبیعی در مناطق کویری تبدیل شود. در این حال شاید مهم‌ترین درس این طغیان در جایی فراتر از مرزهای استان و حتی کشور نهفته باشد. ملخ‌ها مرزهای سیاسی را نمی‌شناسند و کانون‌های تولید آن‌ها در یک سوی مرز، دیر یا زود به تهدیدی در سوی دیگر تبدیل می‌شود. همجواری خراسان رضوی با افغانستان و ترکمنستان به این معناست که مهار پایدار آفت، بدون همکاری منطقه‌ای ممکن نیست. اگر پایش مشترک، تبادل داده و عملیات هماهنگ در کانون‌های مرزی شکل نگیرد، طغیان‌های امروز تنها پیش‌درآمد موج‌های بعدی خواهند بود.

آنچه خراسان رضوی در بهار ۱۴۰۵ تجربه کرد، بیش از یک هجوم ملخ بود؛ هشدارى درباره شکندگی زیست‌بوم‌های کویری و یادآوری این واقعیت که در چنین سرزمینی فاصله میان یک باران پربرکت و یک بحران فراگیر، گاه فقط چند هفته است.

در گفت‌وگو با یک بانوی معلم و کارآفرین فریمانی در زمینه چالش‌های حوزه چرم‌دوزی مطرح شد

آموزش؛ غایب اصلی کسب و کارهای کوچک

گفتند می‌توانی از کمیته امداد وام‌گیری تا مغازه خودت راه‌اندازی کنی. ابتدا این موضوع را جدی نگرفتم؛ اما در ادامه علاقه‌مند شدم که مستقل باشم و مغازه‌ام را راه‌بندازم. با کمک همکارم دستگاه لیزر چرم را قسطی خریدم و برای رهن مغازه ۱۰ میلیون تومان از برادرم قرض گرفتم. دستگاه لیزر را که خریدم، دیگر هیچ پولی نداشتم. حتی برای اینکه به‌مشهد بروم، طلاهایم را فروختم.

شکسته درباره افتتاحیه مغازه‌اش عنوان می‌کند: نماینده مردم فریمان در مجلس شورای اسلامی و مسئولان کمیته امداد شهرستان برای افتتاحیه منزام آمدند. کمیته امداد قرار بود ۱۰۰ میلیون تومان وام بدهد؛ اما با کمک آقای قاضی‌زاده این مبلغ به ۲۵۰ میلیون تومان افزایش یافت.

اومتذکر می‌شود: چون وام را دیر در یافت کردم و پیش از آن دستگاه لیزر چرم را با چک وقسطی خریده بودم، با پول وام طلا خریدم و در یکی دوسال اول کم‌کم با فروش طلا اقساط وام را پرداخت کردم. یک ماه پس از آن، معلم رسمی آموزش و پرورش شدم. آن زمان حقوقم ۷ میلیون تومان بود و اقساط دستگاه را با آن حقوق پرداخت می‌کردم.

این بانوی کارآفرین درباره وضعیت کسب و کارش یادآور می‌شود: اکنون چندماه است وضعیت فروش در مغازه بهتر شده و خانم‌های زیادی با من کار می‌کنند. آموزش‌های لازم را که به آن‌ها می‌دهم، در منزل مشغول کار می‌شوند. چگونگی ورود به بازار را به آن‌ها آموزش می‌دهم. پس از چند وقت که آموزش دیدند، خودشان تولیداتشان را در بازار می‌فروشند.

شکسته با بیان اینکه پیش از گرفتن وام، به‌دندان سرپرست خانوار در روستاهای

اطراف فریمان از طریق کمیته امداد آموزش چرم‌دوزی می‌دادم. خاطر نشان می‌کنند: اکنون دوزنده ندارم و خانم‌هایی را هم که در روستا به آن‌ها آموزش داده بودم، کمیته امداد به خاطر اینکه دبیر رسمی آموزش و پرورش شدم، برای شاگردی به‌فرد دیگری داد.

او درباره مشکلات کنونی خود در کسب و کارش با اشاره به اینکه با گرانی‌های اخیر دیگر نمی‌تواند از پس مخارجش بربیاید، می‌گوید: به‌دلیل اینکه مغازه‌ام کوچک است، نمی‌توانم خانم‌هایی را که برای کار به من مراجعه می‌کنند، قبول کنم؛ چون آن‌ها باید یک دوره آموزشی ببینند و تعهد بدهند که برای کار بمانند. اکنون حقوق مدرسه‌برابری وامی می‌دهم که به خاطر رهن خانه و مغازه گرفته‌ام. با توجه به گرایی‌های زیاد مغازه باید سالد دیگر به دنبال خانه‌ای باشم تا در زیر پله آن وسایل مغازه را بگذارم. همچنین به خاطر اینکه کارگاه و مغازه یکی است، نمی‌توانم کسی را به‌عنوان فروشنده استخدام کنم؛ چون کارگاه جای خطرناکی است و کسی که آنجا کار می‌کند، باید آموزش‌های مناسب ایمنی را دیده باشد. این معلم فریمانی ادامه می‌دهد: شهریه کلاس‌هایی که برگزار می‌کنم، آخرین بار ۷ میلیون تومان بود که آن‌را هم قسطی از شاگردانم می‌گرفتم. در کنار آموزش نیز هم برای من و هم برای خودشان محصولاتی را تولید می‌کنند. پس از گذراندن این دوره‌های آموزشی، به‌هترا میزان مدرک فنی و حرفه‌ای می‌دهیم. خانم‌های سرپرست خانوار هم به دلیل اینکه در این کار حرفه‌ای نیستند، نمی‌توانند ماهانه بیش از یک میلیون تومان درآمد داشته‌باشند.

شکسته که اکنون تنها محصولات چرمی همچون جاکارتی، غلاف چاقو و کلت و

گفت‌وگو

فریده خسروی | قصه‌های کسب و کارها و شیوه راه‌اندازی آن‌ها هر کدام ماجرای خاص خود را دارد و می‌تواند برای کسانی که می‌خواهند یاد این عرصه بگذارند، درس‌هایی داشته باشد. همچنین برای مسئولانی که در این زمینه خدمات ارائه می‌دهند، حاوی انتقادهای و پیشنهادهایی خواهد بود که می‌تواند راه‌گشای آن‌ها در ادامه مسیر باشد.

در این راستا، این بار به سراغ زهره شکسته از شهرستان فریمان رفتیم. او که سی و هفت‌ساله و سرپرست خانوار است، ابتدا کارش را با خرید کفش تک‌سایز و فروش آن در منزل شروع کرد و در ادامه بدون حقوق، قالی‌بافی و طراحی قالی را در هنرستان تدریس می‌کرد.

شکسته که به گفته خودش حدود ۱۵ مدرک فنی و حرفه‌ای در زمینه گلیم‌بافی، قالی‌بافی، تابلوفرش، کفاشی و کیف‌دوزی دارد، در ادامه با چرم‌دوزی آشنا می‌شود و برای آنکه در این مسیر حرفه‌ای شود، در دوره‌های فنی و حرفه‌ای در مشهد حضور پیدا می‌کند.

اودر باره آن روزها می‌گوید: در این مدت از ساعت ۵-۶ صبح از فریمان حرکت می‌کردم تا ساعت ۷ برسم و در کلاس‌ها شرکت کنم. پس از اتمام کلاس هم ساعت ۲ بعدازظهر به کارگاه کفاشی می‌رفتم. سپس به مغازه‌ای می‌رفتم تا به من دوخت کمربند را بچرخ آموزش دهند. پس از آن هم تا آخر شب در کارگاهی با دستگاه لیزر کار می‌کردم و همان شب به فریمان برمی‌گشتم. ۶ ماه برنامه من همین بود.

این بانوی کارآفرین می‌افزاید: پس از گذراندن این آموزش‌ها، در فریمان به من